

vidt som stævningen fortsætter den linje, der er afstukket i klagen. Klagen indhold kan derfor kun indgå som bestanddel i stævningen, såfremt der i stævningen utvetydigt henvises dertil.

2. En annullationspåstand, der end ikke indirekte fremgår af stævningen, men er nedlagt for første gang i replikken, er en ændring af de i stævningen formulerede påstande og kan i henhold til artikel 19 i statuten for Domstolen og procesregle-

mentets artikel 38 derfor ikke antages til realitetsbehandling.

3. Retten har ikke kompetence til at påkende en sag, hvorunder det ikke er lovligheden af en negativ akt fra ansættelsesmyndigheden, der søges bestridt, men søges opnået, at Kommissionen dømmes til at anvende sine beføjelser som institution, dels i medfør af Traktatens artikel 155 og tjenestemandsvedtægtens artikel 64, dels i medfør af Traktatens artikel 173, stk. 1, og 175, stk. 1.

RETTENS DOM (Tredje Afdeling)

17. oktober 1990*

I sag T-134/89,

Erich Hettrich, tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber,

Gabrielle Krumm, tjenestemand ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, og

Helmut Steinel, midlertidigt ansat ved Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, München,

* Processprog: tysk.

ved advokat Dieter Rogalla, Münster, og med valgt adresse i Luxembourg hos Nicolas Decker, 16, avenue Marie-Thérèse,

sagsøgere,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved ledende juridisk konsulent Henri Etienne som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Guido Berardis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Centre Wagner, Kirchberg,

sagsøgt,

angående fastsættelse af en særlig justeringskoefficient for München,

har

RETTEEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden A. Saggio og dommerne C. Yeraris og K. Lenaerts,

justitssekretær: referendar P. van Ypersele de Strihou,

på grundlag af skriftvekslingen og efter mundtlig forhandling den 11. juli 1990, afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- 1 Ved skrivelse, indgået til Kommissionen den 3. november 1988, klagede de i München tjenestgørende ansatte, herunder de tre sagsøgere, til den ansvarlige kommissær over, at Kommissionen i sit forslag af 19. september 1988 om tilpasning hvert femte år af justeringskoefficienterne ikke havde foreslået Rådet, at der i henhold

til artikel 64 i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber fastsættes en særlig justeringskoefficient for München. Ved forordning (EKSF, EØF, Euratom) nr. 3295/88 af 24. oktober 1988 fulgte Rådet forslaget om korrigerings af de justeringskoefficienter, hvormed vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber korrigeres i bl. a. Forbundsrepublikken Tyskland (EFT L 293, s. 5).

- 2 Ved skrivelse af 12. december 1988 til de i München tjenestgørende ansatte, redegjorde generaldirektøren for Personale og Administration, R. Hay, for de statistiske hensyn, der havde været afgørende for, at Kommissionen ikke havde foreslået en særlig justeringskoefficient for München.
- 3 Den 15. marts 1989 indgav sagsøgerne en klage over de første lønsedler, der var udstedt i henhold til forordning nr. 3295/88, nærmere bestemt de lønsedler, der var dateret den 22. december 1988 og den 25. januar 1989. Endvidere klagede de over skrivelsen af 12. december 1988 fra generaldirektør Hay. Ifølge sagsøgerne måtte deres lønsedler være ugyldige, idet den rådsforordning, de var udstedt i henhold til, var retsstridig. Forordningen måtte være en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 64 samt af det almindelige princip om ligebehandling af tjenestemænd og øvrige ansatte i Fællesskaberne — de skal behandles lige i relation til købekraft — uanset tjenestested. I klagen henviste sagsøgerne til, at leveomkostningerne i München var langt højere end i Bonn (koefficient: 99,5) og endog i Berlin (koefficient: 109,2), da huslejeniveauet er højere i München end i Berlin; tillige kritiseredes bemærkningerne om statistiske hensyn, der fremførtes i skrivelsen af 12. december 1988.
- 4 Den 7. juni 1989 besvarede generaldirektør Hay klagen, idet han meddelte, at Kommissionen ville forelægge Rådet et forslag om fastsættelse af en særlig justeringskoefficient for München med tilbagevirkende gyldighed fra den 1. januar 1988.
- 5 Den 9. juni 1989 forelå Kommissionens forslag i sin endelige form, og ved skrivelse af 20. juni 1989 fra den ansvarlige kommissær oversendtes det til Rådet.

- 6 Den 18. juli 1989 udstedte Rådet forordning (EØF, Euratom, EKSF) nr. 2187/89 om korrigerende af vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte i De Europæiske Fællesskaber med virkning fra 1. juli 1988 og om tilpasning af justeringskoefficienterne for vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte med virkning fra 1. januar 1989 (EFT L 209, s. 1); i forordningen var der ikke fastsat en særlig justeringskoefficient for München.

- 7 Ved stævning, indgået til Domstolens Justitskontor den 7. september 1989, indbragte sagsøgerne herefter denne sag for Domstolen.

- 8 Ved kendelse af 15. november 1989 har Domstolen i medfør af artikel 14 i Rådets afgørelse af 24. oktober 1988 om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans henvist sagen til Retten. Kommissionen indgav svarskrift til Rettens Justitskontor den 17. november 1989, og sagens skriftlige forberedelse er herefter foregået for Retten.

- 9 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Tredje Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse. Parternes repræsentanter har afgivet mundtlige indlæg og besvaret Rettens spørgsmål i retsmødet den 11. juli 1990.

Parternes påstande

- 10 Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:
 - »1) Som led i fastsættelsen af vederlag og pensioner for tjenestemænd og øvrige ansatte i henhold til vedtægten for tjenestemænd og ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte tilpligtes Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber,

eventuelt på ny, at foreslå Rådet en særlig justeringskoefficient for vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte, der har München som tjenestested.

2) Subsidiært tilpligtes Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i henhold til tjenestemandsvedtægtens artikler 63 og 64 at træffe de foranstaltninger — herunder om fornødent anlæggelse af sag på grund af passivitet eller på grund af, at andre rådsbeslutninger er ugyldige — der er nødvendige, for at den ret til en passende justeringskoefficient, sagsøgerne har haft siden den ikke-offentliggjorte beslutning herom af 26. juni 1976, realiseres over for Rådet.

3) Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.«

I svarskriftet har Kommissionen nedlagt følgende påstande:

»I henhold til procesreglementets artikel 81

— afvises sagen, og

— sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.«

I duplikken har Kommissionen nedlagt følgende påstande:

»— Sagen afvises;

— såfremt sagen fremmes til realitetsbehandling, afsiges frifindelsesdom;

— sagsøgerne tilpligtes at betale sagens omkostninger.«

Påstandene i stævningen

- 11 Inden der tages stilling til, om sagen kan fremmes til realitetsbehandling, må indholdet af påstandene i stævningen fastlægges nærmere, idet sagsøgerne i replikken har anlagt en fortolkning af påstandene, som Kommissionen har bestridt.
- 12 I replikken hævder sagsøgerne, at påstandene i stævningen — hvorefter Kommissionen principalt tilpligtes at foreslå Rådet en særlig justeringskoefficient for München, og, eventuelt på ny, at fremsætte et sådant forslag, ligesom Kommissionen subsidiært tilpligtes at træffe de nødvendige foranstaltninger, herunder om fornødent anlæggelse af sag på grund af passivitet eller på grund af, at andre rådsbeslutninger er ugyldige, for at den ret til en passende justeringskoefficient, sagsøgerne har haft siden den ikke-offentliggjorte beslutning herom af 26. juni 1976, realiseres over for Rådet — må fortolkes i lyset af sagsøgernes krav i klagen af 15. marts 1989, idet stævningen er den logiske fortsættelse af klagen. Klagen var rettet mod beslutninger, som berører sagsøgerne individuelt, idet afgørelserne har fundet konkret udtryk i lønsedlerne for december 1988, der som de første er udstedt i henhold til forordning nr. 3295/88, som ifølge sagsøgerne, jf. klagen og stævningen, er retsstridig, idet der ikke heri er fastsat en særlig justeringskoefficient for München. Ifølge sagsøgerne omfatter den i stævningen nedlagte subsidiære påstand, som er meget vid, også en påstand om annullation af de nævnte individuelle beslutninger, idet dette er en følge af den i stævningen nedlagte påstand om, at den forordning, de er udstedt i henhold til, kendes ugyldig.
- 13 I duplikken har Kommissionen gjort gældende, at sagsøgernes lønsedler for december 1988 ikke er sagens genstand, og at deres subsidiære påstand, hvorefter Kommissionen alene er forpligtet til at realisere Rådets beslutning af 26. juni 1976, ikke kan tilsigte annullation af lønsedlerne, idet der ikke er anvendt en særlig koefficient for München.
- 14 Først bemærkes, at selv om klagen faktisk vedrører sagsøgernes lønsedler for december 1988 og januar 1989, idet forordning nr. 3295/88, som er hjemmel for lønsedlerne, hævdes at være retsstridig, henvises der i påstandene eller i begrundel-

sen i stævningen ikke til de pågældende lønsedler og slet ikke til ovennævnte forordning.

- 15 Endvidere bemærkes, at der i stævningen ikke henvises til det i klagen anførte om, at lønsedlerne er ugyldige og forordning nr. 3295/88 retsstridig. Sagsøgerne har vel i stævningen henvist til deres argumenter under klagesagen, men det må understreges, at henvisningen kun vedrører argumenterne for, at der fastsættes en særlig justeringskoefficient for München, mens den ikke vedrører retsvirkningerne af, at der i den pågældende forordning ikke er fastsat en sådan koefficient.
- 16 Det må imidlertid påpeges, at selv om den i vedtægtens artikel 90, stk. 2, omhandlede administrative klage nødvendigvis skal gå forud for et sagsanlæg til prøvelse af en akt, der er negativ for en person omfattet af vedtægten, er klagen en særskilt retsakt i forhold til det i vedtægtens artikel 91, stk. 2, omhandlede søgsmål, hvis genstand og årsag klagen kun afgrænser negativt i den forstand, at der ved søgsmålet ikke kan ske en udvidelse af formålet med eller genstanden for klagen, men vel en begrænsning. Sagsgenstanden fastlægges således udelukkende i stævningen, for så vidt som stævningen fortsætter den linje, der er afstukket i klagen. Klagens indhold kan derfor kun indgå som bestanddel i stævningen, såfremt der i stævningen utvetydigt henvises dertil.
- 17 Desuden må det fremhæves, at de subsidiære påstande i stævningen ikke går ud på, at Retten skal prøve lovligheden af forordning nr. 3295/88, således som sagsøgerne har hævdet i replikken, men på, at Kommissionen selv, om fornødent, tilpligtes at rejse annullationssøgsmål til prøvelse af herimod stridende rådsbeslutninger. Et sådant søgsmål ville nødvendigvis være et andet end det foreliggende, idet hverken parterne eller sagsgenstanden er den samme. Der ville nemlig blive tale om et søgsmål, rejst af Kommissionen mod Rådet, som kun kunne vedrøre fremtidige forordninger, idet søgsmålsfristerne er udløbet for allerede udstedte forordningers vedkommende.
- 18 Da påstanden om annullation af lønsedlerne således end ikke indirekte fremgår af stævningen, er den nedlagt for første gang i replikken; der foreligger derfor en

ændring af de i stævningen formulerede påstande. I henhold til artikel 19 i statuten for EØF-Domstolen, som ifølge statuttens artikel 46, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse på rettergangsmåden ved Retten, og til artikel 38 i Domstolens procesreglement, kan denne påstand derfor ikke antages til realitetsbehandling (dom af 25. september 1979, Kommissionen mod Frankrig, 232/78, Sml. s. 2729, 2737, og dom af 10. juli 1990, Automec mod Kommissionen, præmis 69, T-64/89, Sml. s. II-367).

- 19 Lønsedlerne er således ikke omfattet af den foreliggende sag; der skal herefter kun foretages en prøvelse af påstandene i stævningen.

Formaliteten

- 20 Kommissionen har krævet påstandene i stævningen afvist fra realitetspåkendelse, for så vidt som Kommissionen dels tilpligtes, eventuelt på ny, at foreslå Rådet en særlig justeringskoefficient for München, dels tilpligtes at træffe de nødvendige foranstaltninger — herunder om fornødent at rejse passivitetssøgsmål eller annulationsøgsmål til prøvelse af herimod stridende rådsbeslutninger — for at sagsørgernes ret realiseres over for Rådet. Kommissionen har nærmere anført, at den i vedtægtens artikler 90 og 91 fastsatte procedure finder anvendelse på beslutninger fra ansættelsesmyndigheden, som krænker tjenestemændenes vedtægtsmæssige rettigheder, idet de i EØF-Traktatens artikel 179 omhandlede tvister ifølge Kommissionen vedrører ansættelsesmyndighedens anvendelse af gældende ret over for tjenestemændene. Den nævnte procedure finder ikke anvendelse på krav om tildeling af rettigheder, hvor ansættelsesmyndigheden som sådan ikke er kompetent, da det tilkommer Rådet at udstede den forordning, der kræves i henhold til vedtægtens artikel 64, hvilket skal ske på forslag af Kommissionen. Kommissionen tilføjer, at sagsørgernes påstande er ensbetydende med, at Kommissionens funktion ved lovgivningen kan anfægtes ved klager og sagsanlæg. Det henhører derfor ikke under Rettens kompetence at tage stilling til, om Kommissionen har udført sine opgaver ifølge Traktatens artikel 155 korrekt.
- 21 Ved fastlæggelsen af Rettens kompetence må der tages udgangspunkt i Traktatens artikel 168 A, stk. 1, som er den forfatningsmæssige hjemmel for Rådets oven-

nævnte afgørelse af 24. oktober 1988. I henhold til afgørelsens artikel 3, stk. 1, litra a), har Retten kompetence til at afgøre tvister mellem Fællesskaberne og deres ansatte som omhandlet i Traktatens artikel 179. I artikel 179 præciseres det, at denne kompetence skal udøves med de begrænsninger og på de betingelser, der er fastsat i vedtægten, eller som fremgår af ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte. Ifølge vedtægtens artikel 91, stk. 1, kan Retten afgøre enhver tvist mellem Fællesskaberne og en af de i denne vedtægt omfattede personer om lovligheden af en akt, der er negativ for vedkommende efter betydningen i artikel 90, stk. 2. Der præciseres det, at enhver person, der er omfattet af vedtægten, for ansættelsesmyndigheden kan indbringe en klage over en for vedkommende negativ akt; det gælder såvel, når ansættelsesmyndigheden har truffet en afgørelse, som når den har undladt at træffe en i vedtægten foreskrevet foranstaltning.

- 22 I den foreliggende sag må det imidlertid bemærkes, at sagsøgerne hverken med deres principale eller subsidiære påstande søger at bestride lovligheden af en akt fra ansættelsesmyndigheden, der er negativ for dem, men derimod at opnå, at Kommissionen dømmes til at anvende sine beføjelser som institution, dels i medfør af Traktatens artikel 155 og vedtægtens artikel 64, dels i medfør af Traktatens artikel 173, stk. 1, og artikel 175, stk. 1.
- 23 Retten har således ikke kompetence til at påkende sagen, som derfor vil være at afvise.

Sagens omkostninger

- 24 Ifølge Domstolens procesreglements artikel 69, stk. 2, som finder tilsvarende anvendelse ved Retten, jf. artikel 11, stk. 3, i Rådets ovennævnte afgørelse af 24. oktober 1988, dømmes den part, der taber sagen, til at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. I henhold til reglementets artikel 70 bærer institutionerne imidlertid selv de udgifter, de har afholdt i sager anlagt af ansatte ved Fællesskaberne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Tredje Afdeling)

- 1) Sagen afvises.
- 2) Hver part bærer sine omkostninger.

Saggio

Yeraris

Lenaerts

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. oktober 1990.

H. Jung

Justitssekretær

C. Yeraris

Afdelingsformand